

"Kleber en viktig vare"

Bjørn Ottersen i Halden arbeiderblad 9. juli 1981 via Nasjonalbiblioteket

Kleber – viktig vare

"Kleberstein var en viktig vare i vikingtiden. Av klebersteinen laget dyktige håndverkere gryter og kokekar, øser og andre husholdningsredskaper. Ved Skakkestad, som ligger like ved P-plassen til Saugbrugs i Tistedalsveien, ble det i midten av 70-åra oppdaget rester etter et kleberstensbrudd. Her ble kleber til portene på festningen tatt ut på 1600-tallet. Det viste seg imidlertid at kleberstein også var litt tatt ut i langt tidligere tider.

Undersøkelser viste at kleberbruddet stammet fra vikingtid. Vi fant tydelige merker etter redskaper og emner til boller og kar, sier Kari Norheim ved Halden historiske samlinger.

Hun utelukker ikke at ytterligere undersøkelser kan føre til enda flere spor etter vikingenes kleberuttak. Mer lagelig til for handel med kleber kan vel neppe et brudd ligge. I vikingtiden var vannstanden om lag tre meter høyere enn i dag, noe som betød at båter kunne seile nesten helt opp til bruddstedet.

Kleber – viktig vare

Kleberstein var en viktig vare i vikingtiden. Av klebersteinen laget dyktige håndverkere gryter og kokekar, øser og andre husholdningsredskaper. Ved Skakkestad, som ligger like ved P-plassen til Saugbrugs i Tistedalsveien, ble det i midten av 70-åra oppdaget rester etter et kleberstensbrudd. Her ble kleber til portene på festningen tatt ut på 1600-tallet. Det viste seg imidlertid at kleberstein også var blitt tatt ut i langt tidligere tider.

Undersøkelser viste at kleberbruddet stammet fra vikingtid. Vi fant tydelige merker etter redskaper og emner til boller og kar, sier Kari Norheim ved Halden historiske samlinger.

Hun utelukker ikke at ytterligere undersøkelser kan føre til at man finner enda flere spor etter vikingenes kleberuttak. Mer lagelig til for handel med kleber kan vel neppe et brudd ligge. I vikingtiden var vannstanden om lag tre meter høyere enn i dag, noe som betød at båter kunne seile nesten helt opp til bruddstedet.

Det mest interessante ved kleberbruddet på Skakkestad er imidlertid at analysen av klebersten viser sterke likhetstrekk med kleberboller funnet i vikingenes store handelscenter Heideby i Nord-Tyskland. Hell sikre er man ikke, men nye fynd er på at så er tilfelle, sier Kari Norheim. At kleberredskaper fra Halden har funnet veien til handelscentret i Heideby, er oppsiktsvekkende. Som regel har redskaper blitt importert og ikke skapet her. Hvor stor virksomheten har vært ved kleberbruddet er ikke godt å si, men

man kan ikke se bort fra at den har hatt tildekkende betydning omfang.

Om det skal graves mer på Skakkestad for å prøve å avsløre mer om kleberbruddet, som forøvrig ikke er det eneste i distriktet, er det ennå ikke tatt standpunkt til, men Kari Norheim håper at man kan få tid til å undersøke stedet nærmere. Det kan gi oss ytterligere opplysninger om liv og virksomhet i vikingtidens Halden.

Kari Norheim håper at interesserte jøgere veien om Skakkestad for å ta bruddet nærmere i øyeblikk, men understreker at det er et trestedt for tidminne. Inlet må jernes fra stedet.

Kleberbruddet på Skakkestad ble oppdaget i midten av 70-åra. Mye tyder på at det har vært en betydelig virksomhet her i vikingtid. Kleberboller som er funnet i handelscentret Heideby i Tyskland stammer trolig fra Halden. Her Kari Norheim som tar bruddet nærmere i øyeblikk.

Denne kleberbollen fra vikingtid er funnet i Halden – trolig i området ved Jellhaugen. Den stammer etter alt å domme fra bruddet på Skakkestad.

(Foto: Univ.-oldsakksamling)

Slik ser kleberbruddet ut. Her ser vi tydelige rester etter former til boller og kokekar.

(Foto: Halden hist. samlinger)

- Det mest interessante ved kleberbruddet på Skakkestad er imidlertid at analyser av kleberen viser sterke likhetstrekk med kleberboller funnet i vikingenes store handelssenter Hedeby i Nord-Tyskland. Helt sikre er man ikke, men mye tyder på at så er tilfelle, sier Kari Norheim. At kleberredskaper fra Halden har funnet veien til handelssentret i Hedeby er oppsiktsvekkende. Som regel har redskaper blitt importert og ikke eksportert. Hvor stor virksomheten har vært ved kleberbruddet er ikke godt å si, men man kan ikke se bort fra at den har hatt til dels betydelig omfang.

Om det skal graves mer på Skakkestad for å prøve å avsløre mer om kleberbruddet, som for øvrig ikke er det eneste i distriktet, er det ennå ikke tatt standpunkt til, men Kari Norheim håper at man kan få tid til å undersøke stedet nærmere. Det kan gi oss ytterligere opplysninger om liv og virksomhet i vikingtidens Halden.

Kari Norheim håper at interesserte legger veien om Skakkestad for å ta bruddet i nærmere øyensyn, men understreker at det er et fredet fortidsminne. Intet må fjernes fra stedet. "

Billedtekst:

"Denne kleberbollen fra vikingtid er funnet i Halden – trolig i området ved Jellhaugen. Den stammer etter alt å dømme fra bruddet på Skakkestad (Foto: Univ.oldsakssamling) "

Billedtekst:

"Kleberbruddet på Skakkestad ble oppdaget i midten av 70-åra. Mye tyder på at det har vært en betydelig virksomhet her i vikingtida. Kleberboller som er funnet i handelssentret Hedeby i Tyskland stammer trolig fra Halden. Her Kari Norheim som tar bruddet nærmere i øyesyn. "

Billedtekst:

"Slik ser kleberbruddet ut. Her ser vi tydelige rester etter former til boller og kokekar (Foto: Haldens hist. Samlinger) "

"Kleber - en viktig vare"- av Bjørn Ottersen 9. juli 1981

<https://www.nb.no/items/05fd45caa2d26b821f3b13880259459d?page=4>

Kilde til foto i Halden arbeiderblad: <https://haldenbilder.no/b/HHB22203>

Søk på kleber+halden på digitalmuseet her:

<https://digitalmuseum.no/search/?q=kleber+halden>